

NORGES HØYESTERETT

Den 21. mars 2019 avsa Høyesterett bestående av dommerne Endresen, Matheson, Noer og Bergh og kst. dommer Sæbø dom i

HR-2019-563-A, (sak nr. 18-162196STR-HRET), straffesak, anke over dom:

I.
A (advokat Øistein Storrvik)

mot

Påtalemyndigheten (statsadvokat Kaia Strandjord)

II.
B
C
D
E (advokat Jorunn Løvseth – til prøve)

mot

A (advokat Øystein Storrvik)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Bergh**: Saken gjelder lovanvendelsen i straffesak om kinking inn i boliger og i den forbindelse filming og fotografering av unge kvinner, samt spørsmål om oppreisningserstatning.
- (2) A, født 00.00.1979, er tidligere dømt til forvaring, blant annet for flere voldtekter. Han ble prøveløslatt fra 14. mai 2017 på nærmere fastsatte vilkår. Etter at politiet i en periode hadde gjennomført spaning, ble A 8. januar 2018 pågrepet mistenkt for en rekke tilfeller av kinking inn gjennom vinduer i leiligheter og hybler bebodd av unge kvinner i Trondheim i perioden september 2017 til januar 2018.

- (3) Aktiviteten foregikk vanligvis på sen kveldstid. Ved mange av tilfellene oppsøkte han Stiftsstadens studentby, der det er et stort antall studentboliger. Han beveget seg da rundt på området og kikket inn i ulike boliger gjennom vinduene – ofte slik at han gjentatte ganger kom tilbake til samme bolig. I mange tilfeller var gardiner eller persiener trukket for, slik at kikkingen skjedde gjennom gliper i gardinene eller persiennene.
- (4) Statsadvokatene i Trøndelag tok 20. mars 2018 ut tiltale mot A for overtredelse av straffeloven § 266, straffeloven § 298 bokstav b og politiloven § 30 nr. 1, jf. § 5. I tiltalen ble det tatt «forbehold for» påstand om forvaring, subsidiært gjeninnsetting i forvaring.
- (5) Straffeloven § 266 rammer hensynsløs atferd som krenker en annens fred. Grunnlaget for tiltalen etter denne bestemmelsen, post I, er angitt i åtte underposter, bokstav a til h, som alle gjelder kikking inn gjennom vinduer i boliger. De fleste underpostene gjelder kikking inn til kvinner, hvorav noen er navngitt og andre har ukjent identitet. Det følger av tiltalen, og er senere funnet bevist av tingretten og lagmannsretten, at A ved ett tilfelle filmet en kvinne som kun var iført truse. I tillegg filmet han og tok bilder av to andre kvinner, som begge var fullt påkledd. Ingen av disse tre kvinnene er identifisert.
- (6) Tiltalen etter straffeloven § 298 bokstav b, post II, gjelder seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd i nærvær av eller overfor noen som ikke har samtykket i det. Grunnlaget er angitt i fire underposter, som alle viser til tiltalen post I. Post II a, b og c gjelder de tre tilfellene med filming og fotografering av kvinner. Post II d gjelder kikking inn til E, som da dette skjedde, var kledd i t-skjorte og truse.
- (7) Tiltalen etter politiloven, post III, gjelder unnlattelse av å stanse for politiet ved én anledning.
- (8) Ved Sør-Trøndelag tingretts dom 3. mai 2018 ble A dømt i samsvar med tiltalen. Tingretten fant grunnlag for å idømme forvaring. Dommen har slik domsslutning:

- «1. **A, født 00.00.1979, dømmes for overtredelse av straffeloven (2005) § 266, straffeloven (2005) § 298, og politiloven § 30 nr. 1, jf. § 5, jf. straffeloven (2005) § 40 og § 79 bokstav a, til forvaring i 3 – tre – år uten minstetid. Varetekt kommer til fradrag med 117 – etthundreogsyttien – dager, jf. straffeloven (2005) § 83.**
2. **I medhold av straffeloven § 69 første ledd bokstav c) inndras As Samsung Galaxy S8, Dell Inspiration 5520-PC, Seagate eksterndisk og Kingston minnepinne.**
3. **A dømmes til å betale 5000 – femtusen – kroner i oppreisning til C, innen to uker etter forkynning av dommen.**
4. **A dømmes til å betale 5000 – femtusen – kroner i oppreisning til D, innen to uker etter forkynning av dommen.**
5. **A dømmes til å betale 5000 – femtusen – kroner i oppreisning til B, innen to uker etter forkynning av dommen.**
6. **A dømmes til å betale 5000 – femtusen – kroner i oppreisning til E, innen to uker etter forkynning av dommen.»**

- (9) A anket til Frostating lagmannsrett, som 14. september 2018 avsa dom med slik domsslutning:
- «1. **A frifinnes for overtredelse av straffeloven § 266 og for kravet om oppreisningserstatning.**
2. **A dømmes for overtredelse av straffeloven § 266 a og § 298 og politiloven § 30 nr 1, jf § 5, til forvaring med en tidsramme på 3 – tre – år uten minstetid, jf straffeloven § 40 første og tredje ledd. Til fradrag i straffen går utholdt varetekt med 251 – tohundreogfemti – dager.»**
- (10) Lagmannsretten fant ikke grunnlag for domfellelse etter straffeloven § 266. Retten la til grunn at bestemmelsen bare kan anvendes når det ligger innenfor gjerningsmannens forsett at fornærmede skal oppfatte krenkelsen. Etter bevisførselen fant lagmannsretten at A ikke hadde slikt forsett. Blant annet filmopptak fra spaningen og vitneobservasjoner ga etter lagmannsrettens syn «et klart inntrykk av at A opptrådte svært forsiktig og forsøkte å ‘gjemme seg’ når det kom biler og folk som innebar at han kunne bli sett».
- (11) For deler av tiltalen post I fant lagmannsretten i stedet grunnlag for å domfelle for overtredelse av straffeloven § 266 a om alvorlig personforfølgelse. Retten la til grunn at denne bestemmelsen forutsetter gjentatte krenkelser mot én og samme fornærmet, og domfellelsen var ut fra dette begrenset til handlinger overfor tre kvinner, C, D og E.
- (12) For tiltalen post II og III ble A domfelt i samsvar med tiltalen. Han ble frifunnet for krav om oppreisningserstatning. Dette bygget på at skadeserstatningsloven § 3-5 første ledd bokstav b, jf. § 3-3, etter lagmannsrettens syn ikke ga hjemmel for oppreisning ved domfellelse for overtredelse av straffeloven § 266 a og § 298. Oppregningen av straffebestemmelser i skadeserstatningsloven § 3-3 omfatter § 266, men ikke § 266 a eller § 298.
- (13) A har anket til Høyesterett. Anken gjaldt lagmannsrettens lovanvendelse og subsidiært straffutmålingen. Ved Høyesteretts ankeutvalgs beslutning 30. november 2018 ble anken over lovanvendelsen tillatt fremmet.
- (14) B, C, D og E har krevd ny behandling av kravene om oppreisningserstatning. Ved Høyesteretts ankeutvalgs beslutning 4. desember 2018 ble det gitt samtykke til ny behandling, begrenset til rettsanvendelsen og saksbehandlingen.
- (15) *Mitt syn på saken*
- (16) As anke over lovanvendelsen gjelder rekkevidden av bestemmelsene i straffeloven § 266, § 266 a og § 298. Jeg finner innledningsvis grunn til å nevne at det pågår et lovgivningsarbeid som kan få betydning for straffbarheten av handlinger av den art som foreligger i denne saken. Justis- og beredskapsdepartementet sendte i juni 2018 ut et høringsnotat om endringer i straffeloven knyttet til bilder som er særlig egnet til å krenke privatlivets fred (snr. 18/3556). Lovsaken er fortsatt til behandling i departementet.
- (17) De foreslåtte lovendringene får ingen betydning for spørsmålene i saken her. Det avgjørende vil, i samsvar med den generelle regelen i straffeloven § 3, være innholdet i de aktuelle straffebestemmelsene på det tidspunktet handlingene ble begått.

(18) *Straffeloven § 266 Hensynsløs atferd og § 266 a Alvorlig personforfølgelse (tiltalen post I)*

(19) For forståelsen av straffeloven § 266 og § 266 a er det nødvendig å gå inn på lovhistorien.

(20) Straffeloven § 266 hadde frem til 2016 følgende ordlyd:

«Den som ved skremmende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs atferd krenker en annens fred, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.»

(21) Dette innebar en direkte videreføring av straffeloven 1902 § 390 a. Innholdet i denne bestemmelsen ble i Ot.prp. nr. 41 (1954) side 23 blant annet beskrevet slik:

«For det annet fører kravet om at handlingen skal være en krenkelse av en annens fred til at straffebudet bare kan anvendes når det ligger innenfor gjerningsmannens forsett at fornærmede skal oppfatte krenkelsen. Hensynsløs adferd som man ikke regner med skal bli oppfattet av den det går ut over, faller utenfor. Eksempel: En person følger etter en vanfør og etterligner hans halting for å forlyste omgivelsene, men tror ikke at den vanføre skal oppdage det. Som andre eksempler kan nevnes utspeiding av andres privatliv, især i seksuelt øyemed ('kikking'), avlytting av andres telefonsamtaler... Det kan nok også her være behov for strafferettslig vern, men krenkelsene er av en annen art enn dem utkastet tar sikte på...»

(22) Som lagmannsretten, finner jeg det klart at straffeloven 1902 § 390 a og straffeloven 2005 § 266, slik den opprinnelig lød, for domfellelse krevde at det ligger innenfor gjerningsmannens forsett at fornærmede skal oppfatte krenkelsen. I samsvar med dette må det gjelde som et objektivt vilkår for straff at fornærmede faktisk blir kjent med den krenkende handlingen. Dette følger også av ordlyden – «krenker en annens fred».

(23) Straffeloven § 266 a ble tilføyd ved endringslov 17. juni 2016 nr. 53. Samtidig ble straffeloven § 266 endret. Endringen besto i at ordene «krenker en annens fred» ble erstattet med «forfølger en person eller på annen måte krenker en annens fred».

(24) Straffeloven § 266 a har overskriften «Alvorlig personforfølgelse» og lyder slik:

«Den som gjentatte ganger truer, følger etter, iakttar, kontakter eller gjennom andre sammenlignbare handlinger forfølger en annen på en måte som er egnet til å fremkalle frykt eller engstelse, straffes med fengsel inntil 4 år.»

(25) Lovendringene i 2016 ble gjennomført for å gi et bedre strafferettslig vern mot såkalt «stalking». I lovproposisjonen, Prop. 42 L (2015–2016), ble det vist til at dette begrepet ikke så lett lar seg oversette til norsk. Departementet beskrev i proposisjonen side 9 innholdet på denne måten:

«Mange ulike handlinger kan inngå i adferd som beskrives som 'stalking'. Fellestrekket ved handlingene er at de innebærer gjentatt oppmerksomhet rettet mot en person som ikke ønsker denne oppmerksomheten. I Kjersti Naruds bok 'Vold mot kvinner' (2014) vises det til at 'stalking' kan defineres slik: 'En partskonstellasjon der en person utsetter en annen for gjentatt, uønsket påtrengende atferd og kommunikasjon.' 'Personforfølgelse' vil i det følgende bli brukt som norsk begrep for 'stalking'.»

(26) Bakgrunnen for lovarbeidet var blant annet artikkel 34 i Europarådets konvensjon om forebygging og bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner, som lyder slik:

«Article 34 – Stalking

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of repeatedly engaging in threatening conduct directed at another person, causing her or him to fear for her or his safety, is criminalised.»

- (27) I proposisjonen side 15 og 16 beskrives endringen i straffeloven § 266 og forholdet til den nye bestemmelsen i § 266 a slik:

«Endringen i § 266 er av rent språklig karakter og er en presisering av at § 266 rammer personforfølgelse. Den foreslåtte § 266 a er derimot ny og skal ramme grovere tilfeller av personforfølgelse. Grunnen til at ikke § 266 endres på tilsvarende måte som den nye bestemmelsen, er at § 266 også rammer en rekke andre handlinger enn personforfølgelse.

...

Departementet understreker at bestemmelsen i ny § 266 a er ment å ramme samme forhold, med hensyn til personforfølgelse, som § 266. Det skal således være anledning til å omsubsumere mellom de to bestemmelsene.»

- (28) Som lagmannsretten, kan jeg ikke se at endringen av straffeloven § 266 innebar at man gikk bort fra vilkåret om at det må ligge innenfor gjerningsmannens forsett at fornærmede skal oppfatte krenkelsen, og heller ikke vilkåret om at fornærmede faktisk blir kjent med handlingen. Det er ingen holdepunkter i forarbeidene for at det var meningen å gjøre noen slik endring. Tvert imot ble det i det jeg har sitert fra proposisjonen, understreket at det var tale om en endring av «rent språklig» karakter.
- (29) Jeg nevner også at Justis- og beredskapsdepartementet i høringsnotatet fra 2018 om endringer i straffeloven (snr. 18/3556 side 5) under gjennomgangen av gjeldende rett har presisert at en «forutsetning for at handlingen skal rammes av straffeloven § 266 er at gjerningspersonens forsett omfatter at fornærmede oppfatter krenkelsen».
- (30) Når lagmannsrettens bevisbedømmelse går ut på at A ikke hadde slikt forsett, kan han ikke domfelles for overtredelse av straffeloven § 266.
- (31) I motsetning til det lagmannsretten har bygget på, er det etter mitt syn også en del av det objektive gjerningsinnholdet i straffeloven § 266 a at fornærmede blir kjent med de handlingene som utgjør krenkelsen. Det er da samtidig et vilkår for domfellelse at slik kunnskap hos fornærmede ligger innenfor gjerningsmannens forsett.
- (32) Etter mitt syn følger dette allerede av en naturlig forståelse av ordlyden i § 266 a. Det som rammes, er forfølgelse «som er egnet til å fremkalle frykt eller engstelse». Dersom fornærmede, i samsvar med det som er gjerningsmannens siktemål, ikke oppfatter at han eller hun blir utsatt for en krenkelse, er det etter mitt syn ikke naturlig å si at gjerningsmannens handlinger er egnet til å fremkalle frykt.
- (33) En slik forståelse er i samsvar med det jeg allerede har sitert fra lovproposisjonen om at det var forutsatt å skulle være en nær sammenheng mellom bestemmelsene, ved at § 266 a rammer grovere tilfeller av personforfølgelse som også omfattes av § 266. Forarbeidene gir ikke noen holdepunkter for at straffeloven § 266 a i denne sammenheng skal forstås annerledes enn § 266.
- (34) Formålet med lovendringene i 2016 var å kunne straffe «stalking». Slik dette begrepet er beskrevet i proposisjonen, omfatter det gjentatte kontakthandlinger overfor en person som

ikke ønsker kontakt, og som oppfatter handlingene som skremmende. Det er dermed ingen holdepunkter for at det var meningen at man i større grad enn tidligere skulle ramme forhold der gjerningsmannens siktemål er at den som utsettes for handlingene, ikke skal bli kjent med disse.

- (35) Europarådskonvensjonen artikkel 34, som var ett av utgangspunktene for lovarbeidet, rekker ikke lenger enn til tilfeller der fornærmede faktisk opplever frykt. Straffeloven § 266 a går videre enn det konvensjonsbestemmelsen krever ved at det er tilstrekkelig at handlingene er «egnet til» å skape frykt eller engstelse. Fornærmedes subjektive reaksjon på handlingene han eller hun utsettes for, er således uten betydning. Det må likevel, slik jeg har påpekt, kreves at fornærmede oppfatter hva som skjer.
- (36) Etter dette er det heller ikke grunnlag for å domfelle A for overtredelse av straffeloven § 266 a. Han må da frifinnes for tiltalen post I.
- (37) *Straffeloven § 298 bokstav b Seksuelt krenkende atferd offentlig eller uten samtykke (tiltalen post II)*
- (38) Straffeloven § 298 lyder slik:
- «Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som i ord eller handling utviser seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd**
- a) på offentlig sted, eller
- b) i nærvær av eller overfor noen som ikke har samtykket i det.»
- (39) Det aktuelle alternativet i denne saken er bokstav b – seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd i nærvær av eller overfor noen som ikke har samtykket i det.
- (40) Paragrafen er en direkte videreføring av straffeloven 1902 § 201 bokstav a og b. Denne bestemmelsen hadde i tillegg en bokstav c om handlinger «i nærvær av eller overfor barn under 16 år». Handlinger overfor barn er nå regulert i straffeloven § 305. For forståelsen av begrepet «seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd» gir også rettspraksis som gjelder straffeloven 1902 § 201 bokstav c, veiledning.
- (41) Straffeloven 1902 § 201 innebar igjen en videreføring – med språklig modernisering – av den tidligere bestemmelsen i straffeloven § 212 første ledd om «utuktig atferd», se Rt-2010-466 avsnitt 11 med videre henvisninger. Om grensen for det straffbare uttaler førstevoterende i Rt-2010-466 avsnitt 12 og 13 blant annet følgende:

«Slik loven er formulert, beror den nærmere grensen for det straffbare på en rettslig standard, hvor innholdet justeres med tiden og utviklingen i samfunnet – herunder gjeldende moraloppfatning, jf. Ot.prp. nr. 28 (1999–2000) side 74 og side 116 og Rt-2003-1382 avsnitt 20. Normen inneholder et innslag av skjønn. Det må foretas en samlet bedømmelse, med utgangspunkt i den konkrete situasjonen og det aktuelle hendelsesforløpet. Men også motivet for atferden, og fornærmedes opplevelse av denne, vil – i hvert fall i grensetilfeller – ha interesse, jf. Rt-2007-1203 avsnitt 11.

...

Grensen for det straffbare må også trekkes under iakttakelse av strafferettens lovsprinsipp, og med det utgangspunkt at ikke enhver upassende og uønsket handling med et visst seksuelt preg rammes, jf. til sammenligning Rt-2006-431 avsnitt 12.»

- (42) Det er på det rene at seksuelt motivert kikkning kan rammes, se Rt-1995-1983 og Rt-2003-1382 avsnitt 19 og 20. Samtidig er det klart at seksuell motivasjon for en handling ikke i seg er tilstrekkelig for domfellelse. Avgjørelsen i Rt-2003-1382 gjaldt en person som kikket inn gjennom et vindu i et hus der beboerne så på en erotisk/pornografisk film på TV. Både flertallet, som stemte for frifinnelse, og mindretallet, som stemte for domfellelse, fremhevet at det avgjørende var om handlingen var «seksuelt krenkende» overfor personene i huset. Annenvoterende, som hørte til mindretallet, men bygget på samme rettslige utgangspunkt som flertallet, uttaler følgende i avsnitt 32:

«Det må i og for seg anses på det rene at kikkning etter omstendighetene kan rammes av denne bestemmelsen, jf. avgjørelsen i Rt-1995-1983. Avgjørende i så måte kan ikke være om motivet for kikkningen er av seksuell karakter, men om den fremstår som seksuelt krenkende, jf. førstvoterendes votum.»

- (43) Jeg tar dette som utgangspunkt for min vurdering i denne saken.
- (44) Lagmannsrettens domfellelse for de fire underpostene i tiltalen post II bygger på at man har funnet det bevist at As handlinger i de aktuelle situasjonene var seksuelt motivert. Jeg legger dette til grunn. Det avgjørende for domfellelse blir likevel om de enkelte handlingene kan anses som seksuelt krenkende i lovens forstand.
- (45) Om forholdet i tiltalen post II c uttaler lagmannsretten blant annet følgende:

«Det ble hos tiltalte gjort et databeslag som inneholder et filmopptak datert 5. november 2017, og som gjennom teknisk sporing er stedfestet til studentbyen i Thoning Owesens gate. Filmen viser en ung kvinne kun iført truse som tørker seg etter å ha dusjet. Filmopptaket varer i ca 2,5 minutter og er gjort i skjul gjennom glipper i persiennen i vinduet.»

- (46) A har altså i skjul tatt et filmopptak med varighet i 2 ½ minutt som hele tiden fokuserer på en kvinne med bar overkropp, bare iført truse. Etter mitt syn er dette en seksuelt krenkende handling overfor kvinnen. Nakenheten sett i sammenheng med gjerningsmannens motiv må her være tilstrekkelig, selv om det for kvinnen ikke forelå noen situasjon med seksuell tilknytning.
- (47) Jeg viser til at i Rt-1995-1983 ble det ansett som utuktig atferd at en huseier kikket inn gjennom et spesielt speil på «leietakerne og deres gjester under opphold på badet i helt eller delvis avkledd tilstand». I HR-2019-425-A avsnitt 22 bygget Høyesterett på at filming med mobiltelefon uten samtykke av en pike som dusjet, bare iført en truse, ble rammet av straffeloven 1902 § 201 bokstav b.
- (48) Tiltalen post II a og II b gjelder kikkning sammen med skjult filming og fotografering av fullt påkledde kvinner. Forholdet i post II a er i lagmannsrettens dom beskrevet slik:

«På tiltaltes mobiltelefon ble det funnet tre bilder av samme unge kvinne, ett bilde hvor hun ligger i sengen og to bilder hvor hun står oppreist. Bildene har tydelig fokus på kroppen/baken hennes. På en minnepinne i tiltaltes besittelse ble det også funnet to filmer av samme kvinne. Den ene filmen viser henne liggende i sengen mens hun ser på en mobiltelefon, og den andre viser henne stående oppreist. Fokus er det samme som på bildene. Det er særlig tydelig på filmen hvor hun ligger at fokus er på kroppen hennes.»

- (49) Tiltalen post II b er knyttet til bilder av en ukjent kvinne, funnet på As mobiltelefon. Bildene er tatt gjennom en glipe i persiennen og viser kvinnen liggende på magen på sengen. For denne kvinnen er det kun funnet bilder, ikke film.
- (50) Etter mitt syn ligger disse handlingene utenfor det som rammes av straffeloven § 298. Selv om den skjulte filmingen og fotograferingen utvilsomt innebærer en krenkelse av kvinnenes privatliv, kan jeg ikke se at det er tale om noen seksuell krenkelse. Som det er understreket i det jeg har sitert fra Rt-2010-466, kan ikke enhver upassende og uønsket handling med et visst seksuelt tilsnitt rammes av denne bestemmelsen. Kvinnene er som nevnt fullt påkledd. At de er fotografert liggende, kan etter mitt syn ikke ha betydning så lenge situasjonen som sådan ikke har noen seksuell tilknytning. Jeg bemerker at selv om lagmannsretten har vurdert det slik at bildene og filmene har fokus på kroppen, viser de i utgangspunktet kvinnene i helfigur.
- (51) Tiltalen post II d knytter seg til kikkning inn gjennom vinduet til E. Lagmannsrettens bygger sin bevisvurdering på en rapport fra spaning som ble gjennomført mot A, og vitneforklaring fra politiførstebetjent Kiplesund, som utførte spaningen. Lagmannsretten har funnet bevist at A den aktuelle natten beveget seg rundt i området i nærheten av sin egen bolig, og at han i tillegg til kikkningen hos E, kikket inn i minst én annen bolig. Om kikkningen inn til E heter det i lagmannsrettens dom:
- «Tiltalte kikket inn gjennom vindene fra en gangsti på en avstand på 4-5 meter. Kiplesund forklarte at de observerte E bare iført truse og t-skjorte like etter at tiltalte hadde kikket inn i leiligheten.»**
- (52) Jeg forstår dette slik at man fra en alminnelig gangsti hadde innsyn i Es leilighet, og at den som passerte på gangstien og så mot Es vindu, slik A og senere politiets spaner gjorde, kunne observere E inne i leiligheten, iført truse og t-skjorte. Det er ikke angitt i lagmannsrettens dom hvor lenge As kikkning varte, men ut fra spaningsrapporten, som er fremlagt for Høyesterett, legger jeg til grunn at han ble stående stille på gangveien i ett til to minutter.
- (53) Etter mitt syn kan denne handlingen fra tiltalte ikke rammes av straffeloven § 298. Es leilighet var åpen for innsyn fra et alminnelig beferdet område. At A i et begrenset tidsrom observerte henne fra dette området, kan – selv om hun ikke var fullt påkledd – ikke anses som seksuelt krenkende for henne.
- (54) Jeg er etter dette kommet til at lagmannsrettens domfellelse for overtredelse av straffeloven § 298 for tre av de fire underpostene i tiltalen post II bygger på uriktig lovanvendelse. For disse postene må A frifinnes.
- (55) For tiltalen post II c forkastes anken over lovanvendelsen. A er i tillegg rettskraftig domfelt for overtredelse av politiloven, jf. tiltalen post III. Slik situasjonen er i denne saken, har Høyesterett ikke grunnlag for å fastsette straff i samsvar med straffeprosessloven § 348 andre ledd. Det må her tas stilling til om det er grunnlag for fortsatt forvaring, enten dom på forvaring, jf. straffeloven § 40 tredje ledd, eller gjeninnsetting i forvaring, jf. straffeloven § 46 første ledd. Dette er spørsmål som ikke har vært omfattet av behandlingen i Høyesterett. Jeg finner det da riktig å oppheve lagmannsrettens dom med ankeforhandling for så vidt gjelder reaksjonsfastsettelsen.
- (56) *Oppreisningskravene*

(57) Lagmannsretten drøfter i sin dom oppreisningskravene slik:

«Bistandsadvokaten har lagt ned påstand om at A dømmes til å betale oppreisningserstatning til C, D, B og E med 20 000 kroner til hver. Forsvareren har lagt ned påstand om at A frifinnes for kravet.

Lagmannsretten viser til at de fornærmede ville hatt krav på oppreisningserstatning dersom A hadde blitt domfelt for overtredelse av straffeloven § 266, jf skadeserstatningsloven § 3-5 første ledd bokstav b, jf § 3-3. Nevnte bestemmelser gir derimot ikke hjemmel for å tilkjenne oppreisningserstatning ved overtredelse av straffeloven § 266 a og § 298. Det er således ikke grunnlag for noe krav på oppreisningserstatning. A blir å frifinne for kravet.»

- (58) Jeg nevner at lagmannsrettens domfellelse etter straffeloven § 266 a omfattet tiltalepostene som gjelder C, D og E, men ikke handlingene knyttet til B.
- (59) Det følger av skadeserstatningsloven § 3-5 første ledd bokstav a at den som forsettlig eller grovt uaktsomt har voldt «skade» på en person, kan pålegges å betale skadelidte oppreisning for «den voldt tort og smerte og for annen krenking eller skade av ikke-økonomisk art». Det samme gjelder etter bokstav b for den som har «tilføyd krenking eller utvist mislig atferd som nevnt i § 3-3». Paragraf 3-3 inneholder en oppregning av en rekke bestemmelser i straffeloven. Som påpekt av lagmannsretten, er § 266 med i denne oppregningen, men ikke § 266 a eller § 298.
- (60) Grunnvilkåret for oppreisning etter skadeserstatningsloven § 3-5 bokstav b er at det foreligger en krenkelse eller mislig atferd som omfattes av det objektive gjerningsinnholdet i en av de straffebestemmelser som er angitt i § 3-3. Det er ikke et vilkår for oppreisning at de subjektive vilkårene for straff er oppfylt. Dette følger blant annet av at oppreisning også kan tilkjennes ved grov uaktsomhet.
- (61) Etter mitt syn har lagmannsretten ikke tatt det riktige utgangspunktet ved utelukkende å konstatere at straffeloven § 266 a ikke er med i oppregningen i skadeserstatningsloven § 3-3. Selv om man ikke fant grunnlag for å domfelle etter § 266, burde det vært vurdert om det overfor de fornærmede forelå en krenkelse som omfattes av det objektive gjerningsinnholdet i denne bestemmelsen.
- (62) Som jeg har fremhevet, rammer § 266 a grovere tilfeller av personforfølgelse som også rammes av § 266. Det innebærer at vilkårene for oppreisning i skadeserstatningsloven § 3-5 bokstav b, jf. § 3-3, også vil være oppfylt ved domfellelse etter § 266 a.
- (63) I dette tilfellet har jeg imidlertid ikke funnet grunnlag for domfellelse verken etter straffeloven § 266 eller § 266 a. Som jeg har fremhevet er det en del av det objektive gjerningsinnholdet både i § 266 og i § 266 a at fornærmede blir klar over den krenkende handlingen. Tre av dem som krever oppreisningserstatning, C, E og B, oppdaget ikke As kinking mens den pågikk. Ut fra dette er det etter mitt syn klart at det ikke foreligger grunnlag for oppreisning for disse tre.
- (64) Jeg bemerker at det i denne sammenheng ikke kan ha betydning at de tre kvinnene senere, som følge av politiets etterforskning, er blitt klar over hva som er skjedd. Dette gjelder selv om kunnskap om de faktiske forholdene utvilsomt har vært en belastning for dem, blant annet som følge av As bakgrunn.

- (65) For én av de fornærmede, D, er situasjonen noe annerledes. Ved ett tilfelle oppdaget hun A stående utenfor vinduet hos henne. Lagmannsretten beskriver dette slik:

«Beisvurderingen bygger på vitneforklaringen fra D som forklarte at hun ved 22.30 tiden denne kvelden befant seg på rommet sitt. Hun var lettkledt og satt på sengen, og så plutselig en skikkelse som stod lent mot vinduet hennes med hendene mot vindusglasset mens han kikket inn i rommet. Hun ble redd og flyttet seg innover i sengen mens skikkelsen fulgte henne med blikket. Hun ble redd og sendte en SMS til de andre som befant seg i leiligheten. Da en av de andre beboerne gikk ut for å se etter vedkommende var han forsvunnet.»

- (66) Det kan ut fra dette objektivt sett synes å foreligge en krenkelse som faller inn under gjerningsbeskrivelsen i straffeloven § 266. Grunnvilkårene for oppreisning vil i så fall være oppfylt dersom man kan bygge på at A, selv om han forsøkte å unngå å bli sett, har opptrådt grovt uaktsomt knyttet til at han burde ha skjønt at han kunne bli oppdaget og ved dette ville krenke en annens fred.
- (67) Etter mitt syn er det likevel ikke grunn til å gå inn på en slik vurdering. Den krenkelsen som følger av det hendelsesforløpet lagmannsretten har beskrevet, er her begrenset og dessuten kortvarig. Jeg kan ikke se at det i et slikt tilfelle vil være grunnlag for å tilkjenne oppreisning selv om vilkårene i skadeserstatningsloven § 3-5, jf. § 3-3, skulle være oppfylt. At oppreisning ikke uten videre tilkjennes selv om vilkårene er oppfylt, følger blant annet av HR-2018-2096-A avsnitt 39 flg.
- (68) Etter dette må A frifinnes for kravene om oppreisningserstatning.
- (69) Jeg stemmer for denne

DOM :

1. A frifinnes for tiltalebeslutningen post I og post II a, b og d.
2. Anken forkastes for så vidt gjelder domfellelsen etter tiltalebeslutningen post II c.
3. Lagmannsrettens dom med ankeforhandling oppheves for så vidt gjelder reaksjonsfastsettelsen.
4. A frifinnes for kravene om oppreisningserstatning.

- (70) Dommer **Matheson:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (71) Dommer **Noer:** Likeså.
- (72) Kst. dommer **Sæbø:** Likeså.
- (73) Dommer **Endresen:** Likeså.
- (74) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. A frifinnes for tiltalebeslutningen post I og post II a, b og d.
2. Anken forkastes for så vidt gjelder domfellelsen etter tiltalebeslutningen post II c.
3. Lagmannsrettens dom med ankeforhandling oppheves for så vidt gjelder reaksjonsfastsettelsen.
4. A frifinnes for kravene om oppreisningserstatning.